

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi (HE 5/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteet LTA 1—9/2019 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä korotetaan varsinaisten tulojen arviota nettomääräisesti noin 298 milj. eurolla ja määrärahoja lisätään noin 162 milj. eurolla.

Tuloarvion taustalla on ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korotus (234 milj. euroa) ja arvonlisäverotuoton lisäys (164 milj. euroa) ennakoitua myönteisemmän kehityksen perusteella. Lisäksi Suomen Pankin tuloutusta valtiolle korotetaan (43 milj. eurolla) pankkivaltuuston päätöksen mukaisesti. Aiempaa tuloarviota puolestaan alentavat autoveron (57 milj. euroa), valtion saamien sakkotulojen (43 milj. euroa) ja korkotulojen lähdeveron (43 milj. euroa) väheneminen.

Suurimmat määrärahalisäykset esitetään liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan perusväylänpitoon (40 milj. euroa) ja väyläverkon kehittämiseen (noin 71 milj. euroa). Hallitusohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoitusta lisätään (20 milj. euroa) opettajien ja ohjaajien palkkaamiseksi. Lisäksi mm. sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin esitetään korotusta (15 milj. euroa). Pienemmistä lisäyksistä valiokunta nostaa esiin avustuksen (3 milj. euroa) Paimion parantolan hallinnointiin ja pitää hyvänä, että arvokkaan kiinteistön ja irtaimiston kunnossapidosta voidaan huolehtia säätiöpohjaisella mallilla.

Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus on antanut ripeästi näin merkittävän lisätalousarvioesityksen. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että etenkin väylähankkeiden ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen lisäyksillä on selviä työllisyysvaikutuksia ja ne edesauttavat osaltaan hallituksen asettaman 75 prosentin työllisyysasetavoitteen toteutumista.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Pääluokka 31

Vuoden 2019 toinen lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 136 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2019 noin 1,7 mrd. euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa 107 mrd. euroa, mikä on noin 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tyytyväinen hallituksen esitykseen, jossa osoitetaan lisäresursseja sekä liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen että sen kehittämiseen. Esitetyt peruskorjaus- ja kehittämishankkeet ajoittuvat vuosille 2019—2024, ja niiden kokonaiskustannukset ovat yhteensä yli 600 milj. euroa. Hallitusohjelman linjausten mukaisesti hankkeet painottuvat rataverkon parantamiseen.

Perusväylänpidon määrärahaa korotetaan 40 milj. eurolla, joka osoitetaan mm. rautateiden turvalaitteiden uusimiseen, radan päällysrakenteiden kunnostamiseen sekä raakapuuterminaalien rakentamiseen. Hankkeiden kokonaiskustannukset ovat noin 260 milj. euroa.

Perusväylänpidon lisäpanostukset hillitsevät osaltaan väyläverkon korjausvelan kasvua, minkä lisäksi hallitusohjelma lähtee siitä, että vuodesta 2020 lukien perusväylänpitoon tehdään parlamentaarisen työryhmän esityksen mukaan 300 milj. euron vuosittainen tasokorotus. Näin momentin vuotuinen määräraha on ensi vuodesta lukien noin 1,3 mrd. euroa.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää viiden uuden kehittämishankkeen käynnistämistä, joilla parannetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, edistetään vientiä ja parannetaan raide- ja tieliikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Hankkeiden suunnitteluvalmius on saadun selvityksen mukaan hyvä, ja ne ovat siten nopeasti käynnistettävissä.

Uusia ratahankkeita on kolme (Kouvola—Kotka/Hamina-radon parantaminen, Iisalmi—Ylivieska-rataosan sähköistys ja Iisalmen kolmioraide sekä Joensuun ratapihan parantaminen), joiden lisäksi käynnistetään kaksi tiehanketta (vt 3 Hämeenkyrön ohitustie ja vt 8 Turku—Pori, ohituskaistojen täydentäminen). Myös Oulun meriväylän rakentamisvaltuutta korotetaan ja Helsinki—

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Pääluokka 31

Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun osoitetaan 11 milj. euroa. Hankkeiden kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 349 milj. euroa, josta kuluvan vuoden määrärahatarve on 71 milj. euroa.

Valiokunta pitää nyt käynnistettävien hankkeiden rinnalla merkittävänä myös hallituksen esityksen pöytäkirjamerkintöihin sisältyviä rataverkon kehittämistä koskevia kirjauksia. Niiden mukaan rataverkon suurten kehittämishankkeiden ja hankeyhtiöiden valmistelua jatketaan hallitusohjelmassa linjatulla tavalla. Tämän lisäksi Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistys etenee siten, että ratasuunnittelun arvioidaan valmistuvan vuodenvaihteessa ja hanke on tarkoitus käynnistää vuonna 2020.

Ensimmäisen 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on käynnistymässä. Valiokunta painottaa suunnitelman huolellista valmistelua, jossa tulee tarkastella laaja-alaisesti ja tiiviissä eri toimijoiden välisessä yhteistyössä mm. liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristöä, kehittämistarpeita sekä kustannusvaikutuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että hyöty-kustannusanalyysin rinnalla kiinnitetään huomiota myös toimenpiteiden laajempiin yhteiskuntataloudellisiin vaikutuksiin.

Valiokunta täsmentää momentin päätösosan tekstiä vt 8 Turku—Pori-hankkeen nimen osalta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 5/2019 vp)

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Väylävirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia

(1.—4. kohta kuten HE 5/2019 vp)

5) hankkeeseen vt 8 Turku—Pori, *(poist.) ohituskaistojen täydentäminen (Mynämäki, Laitila, Eurajoki)* liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 30 000 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 5/2019 vp)

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Kelan sosiaaliturvarahastojen toimintamenoihin ehdotetaan 15 milj. euron lisäystä, josta osoitetaan 9,5 milj. euroa perustoimeentuloa koskevien hakemusten käsittelyyn ja vuosilomasijaisten palkkaamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp Yhteenveto

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan perustoimeentulotuen hakemusmäärät ovat kasvaneet tuntuvasti ja kasvun arvioidaan edelleen jatkuvan. Henkilöstöressurssien tarve on siksi kasvanut noin 70 htv:ta, minkä lisäksi Kelan tulee varmistaa myös vuosilomasijaisten riittävyys, jotta palvelutaso ja -kyky voidaan turvata myös kesälomakuukausien aikana. Vuosilomasijaisten tarpeeksi arvioidaan noin 100 htv:ta.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna, jotta Kela pystyy suoriutumaan asianmukaisesti lakisääteisistä tehtävistään säädettyjen määräaikojen puitteissa. Määrärahan riittävyyttä tulee edelleen seurata ja huolehtia siitä, että Kelan voimavarojen riittävyys turvataan myös vuoden 2020 talousarviossa. Hallinnollisten kulujen kasvun hillitsemiseksi on myös tärkeää selvittää mahdollisuudet mm. viestinnän, asiakasohjauksen sekä tietojärjestelmien kehittämiseen.

Hallitus esittää momentille myös 5,5 milj. euron määrärahaa pienten eläkkeiden ja muiden etuuk-sien korotusten toimeenpanon valmisteluun.

Valiokunta puoltaa esitystä myös tältä osin ja toteaa, että toimeenpanon valmisteluun esitetty määräraha on tarkoitus kohdistaa mm. tietojärjestelmien suunnitteluun, toteutukseen ja testaukseen. Hallituksen esitykseen liittyvän pöytäkirjamerkinnän mukaan mainitut korotukset tulevat voimaan vuoden 2020 alussa.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 161 616 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 297 800 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 136 184 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarvot ja määrarahat varsinainen talousarvio ja ensimmäinen ja toinen lisätalousarvio huomioon ottaen 55 739 713 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 5/2019 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 1—9/2019 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2019 toista lisätalousarviota sovelletaan 8.7.2019 alkaen.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp

Helsingissä 26.6.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Antti Rantakangas kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok (osittain)
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
varajäsen Eveliina Heinäluoma sd
varajäsen Mari Holopainen vihr
varajäsen Kalle Jokinen kok (osittain)
varajäsen Risto Kalliorinne vas
varajäsen Jukka Kopra kok (osittain)
varajäsen Jani Mäkelä ps (osittain)
varajäsen Jussi Wihonen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

VASTALAUSE 1 ps

Yleisperustelut

Suomen bruttokansantuotteen kasvuprosentti tarkentui maaliskuussa julkaistuista ennakkotiedoista poiketen 2,3 prosentista 1,7 prosenttiin. Valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki ovat hiltaintain varoittaneet heikentyneistä kasvunäkymistä. Saksan keskuspankki varoitti viime viikolla, että Saksan bruttokansantuote on saattanut supistua vuoden 2019 toisella vuosineljänneksellä. Hallituksen lisätalousarvioesityksen tuloarvioiden selvitysosassa kerrotaankin ennusteeseen liittyvän "tavallista enemmän epävarmuutta".

Perussuomalaisten mielestä valtion verotulojen kasvuarvioissa pitäisikin nyt noudattaa varovaisuusperiaatetta. Perussuomalaisten mielestä nykyisessä suhdannetilanteessa tulisi korostaa kotimaista kysyntää ja tuottavuuskasvua painottavia momenteja maailman parantamisen sijaan.

Kansainvälisten suhdannenäkymien heikkouden ja kauppasodan pitkittyminen vaarantaisi sekä talouskasvu- että työllisyysastetavoitteet. Hallituksen tulisi varautua skenaarioon laatimalla jo etukäteen talouden vakauden ja kasvuedellytykset turvaava varasuunnitelma. Varasuunnitelman olemassaolo saattaisi edesauttaa kotitalouksia ja yrityksiä selviytymään huonoista ajoista ja siten estäisi talouden itseään toteuttavan ja tarpeettoman hidastumisen.

Perussuomalaisten mielestä maltillinen leikkaus kehitysapuun ja hallituksen esitystä suuremmat investoinnit liikenneinfrastruktuuriimme tukisivat talouskasvu- ja työllisyystavoitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu kolmikannan epäonnistumiseen työllisyyttä kasvattavien toimien laatimisessa ja laatii oman ohjelmansa työllisyyden kasvattamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu pitkittyvään heikon taloussuhdanteen jaksoon laatimalla etukäteen talouden vakauden ja kasvuedellytykset turvaavan varasuunnitelman. Suunnitelmassa täytyy huomioida hintakilpailukykyä nopeasti nostavat toimet.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

01. Hallinto

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Perussuomalaiset katsoo, että hallituksen päätös palkata ennätysmäärä valtiosihteereitä ja erityisavustajia on hallituksen työn kannalta tarpeetonta ja heikentää kansalaisten luottamusta politiikkaan. Osana valtionhallinnon tehostamistoimenpiteitä tulee poliittisin perustein valittujen virkamiesten lukumäärä ja asema ministeriöissä arvioida uudelleen. Lähtökohtaisesti pääosin poliittista työtä tekevien henkilöiden, joita ei nimitetä virkaansa avoimen haun perusteella vaan poliittisin perustein, ei tulisi olla ministeriöiden vaan puolueiden palkkalistoilla. Nykyisellään poliittinen valmistelu ja virkamiesvalmistelu on sotkettu toisiinsa, mikä tekee järjestelmästä sekavan ja tuottaa huonoa valmistelua. Poliittisen ohjauksen paikka ei ole yksittäisissä ministeriöissä, vaan virkakoneiston tulisi keskittyä hyvän hallinnon toteuttamiseen. Poliittinen johtaminen ja ohjaus tulee keskittää talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan ja poliittisten erityisavustajien määrää karsia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.01.02 vähennetään 2 900 000 euroa ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Huonosti hoidettu kehitysapu ei ratkaise, vaan pidentää kurjuutta. Suorat budjettituet tulee lopettaa. Kehitysapu estää markkinaehtoisten rahoitusjärjestelyjen toimivuutta ja paikallisten pankkien kehittymistä, paisuttaa köyhien maiden julkista sektoria ja hämärtää hallitusten vastuullisuutta omille kansalaisilleen.

Vuodelle 2019 valtion tulee varata vain välttämätön pohjakassa niitä maksuja varten, jotka on jo sovittu. Perussuomalaiset haluavat, että suomalaisten tuloksellisten järjestötoimijoiden painoarvoa kehitysyhteistyörahaston toiminnassa pitää kasvattaa.

Passiivisen rahanjaon sijasta kehitysavun tarkoituksena tulee olla konfliktien ehkäiseminen ja ratkaiseminen sekä kohdemaiden auttaminen tulemaan toimeen omillaan. Samaan aikaan hiilijalan-

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

jälkeä lisäävä massasiirtolaisuus tulee lopettaa, koska ei ole sen enempää lähtömaiden kuin Euroopan maiden kannalta järkevää, että kehitysmaiden väestö siirtyy Eurooppaan laajamittaisesti sosiaaliturvan varaan tai hanttihommiin sen sijaan, että osallistuisi kotimaansa ongelmien ratkaisemiseen.

Perussuomalaiset korostavat sitä, että naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tärkein yksittäinen teko kehitysmaiden ongelmien ratkaisemiseksi pitkällä tähtäimellä. Tyttöjen on saatava käydä koulunsa ja osallistua tasavertaisina yhteiskunnan rakentamiseen sen sijaan, että heidät alistetaan lapsentekokoneiksi ollessaan vielä itsekkin lapsia. Tähän ongelmaan puuttamalla korjataan myös koko maapallon kannalta merkittävin ongelma, liikakansoitus. Kehitysavun saamisen ehdoksi tulee asettaa, että kohdevaltio esittää suunnitelman väestönkasvun saamiseksi kuriin sekä sitoutuu miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon.

Suomen tulee irtautua haitallisista kehitysapukohteista ja keskittyä vain ruohonjuuritason työhön, kuten opetuksen järjestämiseen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseen, joiden tulee olla prioriteettien kärjessä myös tulevaisuudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 64 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetusta määrärahadista ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa kehitysavun tarjoamisen ehdoksi, että kohdemaat on sitoutunut väestönkasvun hallintaan sekä miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vastaanottotoiminnasta suomalaisille veronmaksajille aiheutuneet kustannukset ovat olleet mitattavat. Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottotoiminnan kustannukset on saatava kuriin, ja tästä syystä edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vastaanotto-keskusten rahan käytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Perussuomalaisten mielestä rajalliset taloudelliset resurssit on suunnattava vain toimiin, jotka todistetusti edistävät kulttuurista ja työperäistä kotoutumista siten, että kotoutustoimien tulos on menoja suurempaa. Perussuomalaisten mielestä ensimmäinen askel kotoutustoiminnan oikein mitoittamisessa ja suuntaamisessa on tutkimustiedon kerääminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaiset edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikan hakijoista aiheutuvat kokonaiskustannukset. Myös maahanmuuton kokonaiskustannusarviointi jäi edelliseltä hallitukselta tekemättä. Perussuomalaisten mielestä STM:n laatima selvitys oli puutteellinen.

Katsomme, että väärin perustein tapahtuva maahanmuutto aiheuttaa Suomelle mittavia kustannuksia, jotka on selvitettävä. Maahanmuuton kustannuksista löytyy useita säästökohteita. Suomen tulee entisestään tiukentaa turvapaikka- ja perheenyhdistämismenettelyä, sillä jonossa on tällä hetkellä runsaasti hakemuksia.

Lisätalousarviossa sijoitetaan tilapäinen maahanmuutto- ja paluuasiantuntija Irakiin. Perussuomalaisten mielestä Suomen ei ole järkevää erikseen kerätä ajantasaista maatietoa, eikä valtion tehtäviin kuulu Irakiin palaavien paluun tukeminen paikan päällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 26.40.01 poistetaan tilapäisen asiantuntijan Irakiin sijoittamiseen ehdotettu 100 000 euron määräraha ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikanhakijoista aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotoutumisen seurantaan mittarit, kriteerit sekä enimmäiskeston ja ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien kustannustehokkuutta.

22. Vapaaehtoinen pahuu (siirtomääräraha 2 v)

Turvapaikkakriisin myötä Suomeen on jäänyt runsaasti kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita henkilöitä, joilla ei ole laillista oikeutta oleskella maassamme. Sen lisäksi, että luvattomasti maassa oleskelevista henkilöistä aiheutuu yhteiskunnalle kustannuksia muun muassa toimeentulotukimenojen muodossa, osa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista voi muodostaa yhteiskunnallemme turvallisuushkan. Suomessa on lukuisia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita, joita poliisi ei ole kyennyt poistamaan maasta. Perussuomalaiset katsoo, että käännätyssprosessia on tehostettava kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden poistamiseksi maasta ja käännätyssprosessin onnistumisen varmistamiseksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut on tarvittaessa otettava säilöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, luovattomasti maassa olevien henkilöiden poistamista Suomesta.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

70. Valtionhallinnon kehittäminen

05. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset eivät ole unohtaneet, että edellinen hallitus käytti kaatuneen sote-uudistuksen valmisteluun valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa satoja miljoonia euroja. Perussuomalaisten mielestä valmistelukustannuksia tulisi karsia, vaikka toki tarpeelliset säännölliset tietojärjestelmien uudistamiset on välttämätöntä tehdä. Vuoden 2017 jälkeen momentin vuotuiset kulut ovat olleet 150 miljoonaa euroa suuremmat. Mikäli hallitus aikoo edelleen jatkaa samaa tahtia hallinnon kehittämistä, hallituskauden lasku soten suunnittelusta voi olla yli puoli miljardia euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii suitsimaan valtionhallinnon kehittämiskustannuksia ja että isoimmat ja jatkuvat menolisäykset kohdistettaisiin varmasti toteutettaviin tai monikäyttöisiin hankkeisiin.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Ahvenanmaa on Suomen varakkaimpiin kuuluva alue. Maakuntahallinto on velaton, ja väkilukuun suhteutettuna valtion menot ovat Ahvenanmaalla suurin piirtein kaksinkertaiset muun Suomen keskiarvoon verrattuna. Perussuomalaiset haluaa rajoittaa kohtuuttomia varainsiirtoja Ahvenanmaan maakuntaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan asukkaiden yhdenvertaiseen asemaan saattamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Ahvenanmaan tasoitusmaksun taso lasketaan kohtuulliselle tasolle maakunnan velattomuus ja manner-Suomeen verrattuna erittäin hyvä taloudellinen tilanne huomioiden.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenneviraston mukaan Suomen väyläverkko on päässyt rapistumaan sen kunnossapitoon osoitetun niukan rahoituksen seurauksena ja korjausvelan määrä on tällä hetkellä noin 2,5 miljardia euroa. Vaikka korjausvelan vähentämiseen on myönnetty lisärahoitusta 600 miljoonaa euroa vuosille 2016—2018, kaikkia tärkeitä huonokuntoisia kohteita ei pystytä kunnostamaan. Perussuomalaiset esittääkin, että hallitus lisää resursseja liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen ja liikenneturvallisuuden varmistamiseen.

Tieverkon kunnon parantamisen myötä olisi perusteltua myös nostaa nopeusrajoituksia 130 kilometriin tunnissa moottoriteillä liikenteen sujuvuuden lisäämiseksi ja matka-aikojen lyhentämiseksi. Nopeusrajoituksia tulisi nostaa niillä tieosuuksilla, joilla liikenneturvallisuus ja tien kunto sen sallivat ja joilla on käytössä muuttuvat nopeusrajoitusmerkit. Kokeilu voitaisiin aloittaa esimerkiksi väleillä Helsinki—Turku ja Helsinki—Tampere, ja mikäli kokeilun perusteella todettaisiin, ettei nopeusrajoituksen nostamisella ole liikenneturvallisuutta heikentävää vaikutusta, laajentaa korkeampien nopeusrajoitusten käyttöä myös muualle maahan, muun muassa Helsinki—Lahti- ja Helsinki—Kotka-väleille.

Perussuomalaisten mielestä tiehankkeissa erityistä huomiota pitäisi kohdistaa seuraavien teiden heikkoon kuntoon ja liikenneturvallisuuteen:

- Valtatie 23 Joensuu—Varkaus. Tietä on rakennettu vuosikymmenten ajan useassa eri osassa, ja sen laatu vaihtelee merkittävästi. Kyseinen valtatie on nopein reitti Joensuusta Helsinkiin.
- Valtatie 15 Kouvola—Kotka. Kotkan sataman tavaraliikenne pohjoiseen kulkee tätä tietä pitkin. Raskaan liikenteen lisäksi ambulanssiliikenne on lisääntynyt kyseisellä reitillä.
- Maantie 24 Lahti—Jämsä.
- Valtatie 25 Hanko—Hyvinkää. Tie on Hangon sataman tavarakuljetuksille tärkeä.
- Valtatie 5 Heinola—Sodankylä. Välillä Leppävirta—Kuopio tie on huonokuntoinen, etenkin raskaan liikenteen määrään suhteutettuna.

Lisäksi täytyisi kiinnittää erityistä huomiota Suomen viennille ja kilpailukyvyllä elintärkeisiin tiehankkeisiin, jotka poistavat esimerkiksi satamiin suuntautuvien kuljetusten pullonkauloja. Eräs tällainen pullonkaula on syntyvässä Oulun satamaan suuntautuviin kuljetuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 lisätään 27 000 000 euroa perusväylänpitoon ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien pullonkaulojen poistamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen nopeusrajoitusten nostamiseksi moottoriteillä liikenneolosuhteiden sekä tieosuuden kunnon sen salliessa.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

EU:n komissio tukee yhtenäisen liikenneverkon kehittämistä sisämarkkinoiden, alueellisen yhtenäisyyden ja kestäväen liikennejärjestelmän edistämiseksi TEN-T-rahoituksen muodossa. TEN-T-hankkeiden monivuotisesta ohjelmasta tuetaan pääasiassa EU:n prioriteettihankkeita ja muutamia komission priorisoimia yleiseurooppalaisia hankkeita. Nopean junayhteyden suunnittelu Helsingin ja Turun välille on jo aloitettu, ja uusi nopea junayhteys vahvistaakin alueen talouskasvua sekä kehitysmahdollisuuksia. Suomi on kuitenkin käyttänyt tähän mennessä TEN-T-rahoitusta merkittävästi vähemmän kuin esimerkiksi Ruotsi. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta harvaan asuttu pitkien etäisyyksien maamme saisi riittävän tuen väyläverkostomme kehittämiseen. Rataverkkomme antaa erinomaiset mahdollisuudet kehittää Suomesta pohjoisen Euroopan rautatieliikenteen keskusta.

TEN-T-rahoitukseen kelpaavat kohteet ovat vaalikausiamme pitempiä. Suomen teiden rahoitus on budjettivetoista; jos rahaa ei ole, ei myöskään kipeästi tarvittuja tiehankkeita voida aloittaa. Tähän Perussuomalaiset haluavat muutosta. Hallituksen on laajennettava suurten tieinfrahankeiden rahoitusta rahastomallilla. Toinen vaihtoehto voisi olla nykyisin käytössäkin oleva yksityisellä rahalla toteutettu elinkaarimalli, jonka käytöstä valtio maksaa korvausta.

Matkustajajunaliikenne on joukkoliikenteen muodoista ympäristöystävällisimpiä, koska sähköjunat ovat lähipäästöttömiä. Junaliikenteen kulkutapaosuutta kaukoliikenteessä tulisikin pyrkiä lisäämään. Keskeinen kysymys kulkuvälineen valinnassa on liikenteen nopeus: ympäri maailmaa on nähty, että uudet nopeat junayhteydet ovat lisänneet junaliikenteen matkustajamääriä merkittävästi. Suomen tulisi seurata esimerkkiä ja ottaa tavoitteeksi tunnin junayhteyksien toteuttaminen Helsingistä Turkuun ja Tampereelle. Perussuomalaisten mielestä hallituksen on tunnin junien suunnitteluvaiheen jälkeen käynnistettävä hankkeet ja haettava niihin TEN-T-rahoitusta.

Junien nopeuksia tulisi lisätä myös Itä-Suomen ja Pietarin liikenteessä, jotta junaliikenteen kilpailukyky suhteessa lentomatkustamiseen kasvaisi, sekä toteuttaa tunnin juna Helsingin ja Turun välille ja neljän tunnin junayhteys Helsingin ja Oulun välille. Nopeat junayhteydet palvelisivat niin maakuntien kaupunkien yritysalamääriä kuin myös vapaa-ajan matkustusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 40 000 000 euroa väyläverkon kehittämiseen ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

**Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps**

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että Suomi saa osuuden Euroopan unionin TEN-T-rahoituksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus suunnitteluvaiheen jälkeen ryhtyy toimenpiteisiin tunnin junayhteyksien rakentamiseksi Helsingin ja Tampereen välille sekä alkaa valmistella nopeiden junayhteyksien toteuttamista siitä eteenpäin Ouluun (ns. neljän tunnin juna) ja Jyväskylään asti sekä Itä-Suomen yhteysvälien nopeuttamista.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset esittävät muutosta lämmön- ja energiantuotannon tukijärjestelmään kotimaisen raaka-aineen osuuden kasvattamiseksi. Sahoilla on paljon purua ja kuorta, joka ei mene polttoaineeksi tai jatkojalostukseen. Tämä johtuu tukijärjestelmän epäkohdista, jotka tulee korjata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa tukijärjestelmää siten, että kotimaisten sahojen sivutuotteet jatkojalostetaan sekä hyödynnetään sähkön ja lämmön tuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää hallitusohjelmassa esitettyjä biokaasuhankkeita nopealla aikataululla ja sujuvoittaa säädöksiä biokaasuhankkeiden nopean aloittamisen edistämiseksi sekä käynnistää valmistelun mahdollisten valtioneuvoston päätösten ratkaisemiseksi.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 1 ps

Hallituksen esityksessä lisäyksestä 5 500 000 euroa aiheutuu hallitusohjelman mukaisista päätöksistä korottaa pieniä eläkkeitä ja muiden päätettyjen etuusmuutosten toimeenpanon valmistelusta. Eduskunta joutuu antamaan kyseisen määrärahan huolimatta siitä, että on täysin epäselvää, millaisia mahdollisia eläkemalleja uudistuksessa aiotaan selvittää ja toteuttaa. Eduskunnalle olisi tullut antaa tarkempi tieto taustakeskusteluissa olleista mahdollisista vaihtoehtoista korottaa pieniä eläkkeitä.

Edellinen hallitus käytti aktiivimallin valmisteluun useita miljoonia euroja. Nyt alkuvaiheessa eläkemallin uudistamiseksi käytetään 5,5 miljoonaa euroa. Perussuomalaisten mielestä valmistelukustannuksia tulisi karsia, vaikka toki tarpeelliset säännölliset tietojärjestelmien uudistamiset ovat välttämättömiä toteuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus minimoi epävarmojen hankkeittensa valmistelukustannukset ja antaa viipymättä eduskunnalle selvityksen vaihtoehtoisista eläkemalleista, niiden kustannuksista ja vaikutuksista muihin etuisuuksiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 16 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 26.6.2019

Ville Vähämäki ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps
Jani Mäkelä ps
Jussi Wihonen ps

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

VASTALAUSE 2 kok

Yleisperustelut

Suomen talouden näkymät ovat heikentyneet hallitusneuvotteluiden aikaisesta tilanteesta. Valtiovarainministeriö tarkisti kesän ennusteessaan kasvulukuja alaspäin. Tämä vaikeuttaa sekä Rinteen hallituksen työllisyystavoitteen että julkisen talouden tasapainotustavoitteen saavuttamista.

Pääministeri Antti Rinteen hallitus toteaa lisätalousarvioesityksessään, että talouden kasvu ei riitä nostamaan työllisyysastetta hallituksen tavoittelemaan 75 prosenttiin ilman merkittäviä lisätoimia. Valtiovarainministeriö arvioi tuoreessa ennusteessaan, että hallituksen talouspolitiikan tavoitteiden saavuttaminen vaatisi vuosittain keskimäärin prosenttiyksikön nopeampaa talouskasvua seuraavien neljän vuoden aikana. Näin nopeaa talouden kasvua ei ole näköpiirissä.

Rinteen hallitusohjelman mukaan hallitus tavoittelee julkisen talouden tasapainoa vuonna 2023. Valtiovarainministeriön arvio vuoden 2023 ennakoidusta julkisen talouden alijäämästä on kasvanut 1,9 miljardiin kevään 1,6 miljardista. Hallitus rakensi ohjelmansa sen varaan, että 75 prosentin työllisyyden saavuttamalla julkinen talous tasapainottuisi ja uusiin pysyviin menoihin voitaisiin kohdentaa 300 miljoonaa euroa. Talouden näkymien heikentymisen myötä työllisyystavoitteen saavuttaminen ei tuo enää jakovaraa uusiin menoihin, jos Rinteen hallitus pitää julkisen talouden tasapainotavoitteesta kiinni.

Rinteen hallitus on asettanut ohjelmansa tarkistuspisteeksi elokuun 2020 budjettiriihen. Tähän mennessä pitäisi vähintään puolet 60 000 lisätyölliseen tähtäävistä toimenpiteistä olla valmiina. Jos näin ei ole, hallitus arvioi esittämiään 1,2 miljardin pysyviä menolisäyksiä uudelleen.

Hallituksen työllisyystavoitteen perälahtakirjaus on vastuullinen. Talouskasvun hidastuessa ja maailmantalouden epävarmuuden kasvaessa johdonmukaisempi ratkaisu olisi kuitenkin sitoa pysyvien lisämenojen toteutus työllisyyden kasvuun ja työllisyystoimenpiteiden hyväksymiseen. Hallituksen talouspolitiikka on kokonaisuus. Pysyviä menoja ei voida lisätä kestävästi ilman työllisyyden kasvua.

Valtio velkaantuu edelleen noususuhdanteesta huolimatta. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan tänä vuonna noin 1,7 mrd. euroa. Hallituksen tulee määrätietoisesti tavoitella julkisen talouden tasapainoa tekemällä aitoja työllisyyttä lisääviä rakenteellisia uudistuksia sekä esittää eduskunnalle hallitusohjelmasta puuttuva suunnitelma kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.

Kaupungit ja nopeat junayhteydet unohdettiin

Lisätalousarvioesityksessä esitetyt liikennehankkeet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Yhdessä pitkälle valmisteltuja hankkeita viedään eteenpäin. Hankkeilla parannetaan liikenneverkon toimivuutta, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä.

Keskeisenä heikkoutena liikennekokonaisuudessa on kaupunkien ja nopeiden junayhteyksien edistämisen unohtaminen. Nykyisen Helsinki—Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere-pääradan

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

kehittämisen suunnitteluun Jokelan ja Tampereen välillä esitetään 11 miljoonaa, mutta suunnitteluraha ei koske esimerkiksi Lentorataa tai yhteyksien parantamista Tampereelta pohjoiseen.

Hallitus on ohjelmassaan esittänyt myyvänsä kolmen miljardin edestä valtion omaisuutta ja käyttävänsä myyntitulot tulevaisuusinvestointeihin. Yli sadan investointikohteen joukkoon on mahduttanut vain yksi ratahanke — Kemi—Laurila—Haaparanta-välin sähköistys. Hallituksen tulisi arvioida investointikohteita uudestaan. Jos valtion omaisuutta päätetään myydä, tulisi kertaluonteisiksi panostuskohteiksi valikoida todellisia tulevaisuusinvestointeja. Kokoomus katsoo, että perusteltuja kohteita olisivat kaupunkien välisten nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöiden sekä korkeakoulujen pääomittaminen.

Hallitus olisi voinut käynnistää konkreettisesti nopeiden raideyhteyksien toteutuksen heti myöntämällä aloitusvalmiille Espoon kaupunkiradalle käynnistysrahat. Espoon kaupunkiradalla on merkittävä vaikutus koko pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenteeseen ja isojen kaupunkien väliin nopeisiin yhteyksiin. Se on ensimmäinen vaihe Turun nopeaa junayhteyttä. Lisäksi kaupunkirata on edellytys myös mahdolliselle Pesaralle tai Pisanan kaltaiselle ratkaisulle, mikä luo edellytykset myös pääradan sujuvaan ja nopeaan liikennöintiin.

Kokoomus esittää lisätalousarvioaloitteessa 6,5 miljoonaa Espoon kaupunkiradan aloitukseen sekä 200 miljoonan euron valtuutta rakentamiskustannuksiin. Rahoitus saadaan kohtuullistamalla vastaavasti lisäyksesityksiä Kelan uuteen etuushallintoon sekä ministerien avustajaresurssien kaksinkertaistamiseen.

Kokoomus näkee, että pääradan kehittäminen on keskeistä koko Suomen kehityksen ja kasvun kannalta. Rataosuus on Suomen eniten liikennöity. Pääradan kehittäminen mahdollistaa alle tunnin junayhteydet Helsingin ja Tampereen välillä, millä on suuri merkitys ihmisten arkeen sekä elinkeinoelämän kilpailukykyyn.

Pääradan suunnittelu on jo aloitettu. Suunnittelua on jatkettava kokonaisvaltaisesti. Olemassa olevan ratainfrastruktuurin laajentaminen ei riitä, vaan suunnitelma Keravan kautta kulkevan lentoradan rakentamiseksi on olennainen osa nopeiden ratayhteyksien mahdollistamista. Ns. Suomi-radana yleissuunnitelma on mahdollista käynnistää välittömästi, sillä viime hallituskaudella perustettu hankeyhtiö Pohjolan Rautatiet Oy on päämitetty yli 100 miljoonalla eurolla. Olemassa olevalla pääomalla voidaan aloittaa radan yleissuunnittelu välittömästi hallituksen päätöksellä. Yhteysvälin kaupungit ovat myös ilmaisseet halukkuutensa osallistua suunnittelukustannuksiin tulella omalla pääomalla mukaan hankeyhtiöön. Yleissuunnitelma, sisältäen lentoradan suunnittelun, on laitettava liikkeelle mahdollisimman pian, jotta pääradalle on mahdollisuus saada EU-rahoitusta.

Kokoomus on sitoutunut parlamentaariseen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun. Suomalaisista liikennejärjestelmää on pystyttävä suunnittelemaan ja toteuttamaan pitkäjänteisesti yli hallituskausien. Kokoomus odottaa, että vastuuministeri käynnistää yhteisen suunnittelun ripeästi.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

Ammatilliseen koulutukseen panostettava pitkäjänteisesti

Hallitus esittää lisätalousarviossa ammatillisen koulutuksen rahoitusta lisättäväksi 20 milj. eurola. Lisäys on kohdistettu ammatillisen koulutuksen järjestäjille opettajien ja ohjaajien palkkaukseen.

Kokoomuksen mielestä hallituksen päätös esittää lisätalousarviossa rahoitusta ammatillisen koulutuksen vahvistamiseen on oikeansuuntainen. Ammatilliseen koulutukseen on tehty merkittäviä rakenteellisia uudistuksia viime hallituskauden aikana. Koulutuksen laadun varmistamiseen sekä perustyön tukemiseen onkin nyt tärkeää kohdentaa voimavaroja. Tätä työtä kokoomus on valmis tukemaan, kun se toteutetaan kestävästi.

Kokoomus on kuitenkin huolissaan hallituksen lisätalousarviossa osoittaman määrärahan kertaluonteisuudesta. Oppilaitosten perustyötä, opetusta, tulee tukea vakaalla perusrahoituksella pitkäjänteisesti. Määräaikaisille investoinneille on paikkansa hankkeissa ja määräaikaisissa kehittämistoimissa.

Ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on uudistettu laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Opiskelijamäärän lisäksi koulutuksenjärjestäjille myönnetään rahoitusta opiskelijoiden etenemisestä opinnoissa, kannustetaan ehkäisemään koulupudokkuutta sekä palkitaan koulutuksen jälkeisestä työllistymisestä.

Käsitellessään ammatillisen koulutuksen reformia eduskunta hyväksyi seuraavan lausuman (EV 86/2017 vp): "*Eduskunta edellyttää, että rahoitusuudistuksen siirtymäkauden aikana opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa ammatillisen koulutuksen uuden rahoitusjärjestelmän vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestämiseen ja tuo sivistysvaliokunnalle selvityksen tiedoksi vuosittain syysistuntokauden aluksi. Tässä yhteydessä arvioidaan myös perusrahoitusosuuden riittävyttä.*" Syysistuntokaudella saatavan selvityksen perusteella on mahdollista arvioida edellä esitettyjen edellytysten täyttymistä.

Kokoomuksen mielestä rahoituksen jatkuvuuden turvaamiseksi hallituksen tulee valmistella hallitusohjelmassa esitettyjen, toiselle asteelle kohdennettujen määrärahojen jakoa uudestaan siten, että perustyön vahvistamista rahoitetaan pysyvistä — ei kertaluonteisista — määrärahoista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoo pysyvien lisämenojen toteutuksen työllisyyden kasvuun ja työllisyystoimenpiteiden hyväksymiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus tavoittelee määrätietoisesti julkisen talouden tasapainottamista sekä esittää eduskunnalle suunnitelman kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä käynnistää yleissuunnitelman pääradan nopeasta Helsinki—Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere-yhteysvälistä sisältäen Lentoradan.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee valtion omaisuuden myynnillä rahoitettavat kertaluonteiset panostukset uudelleen. Jos valtion omaisuutta päätetään myydä, tulee panostuskohteiden olla todellisia tulevaisuusinvestointeja, kuten kaupunkien välisten nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöiden sekä korkeakoulujen pääomituksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa tulevissa talousarvioesityksissään hallitusohjelmassa esitetyt koulutuksen järjestämiseen tarkoitetut määrärahat, kuten opettajien palkkaus, rahoitettavaksi pysyvistä julkisen talouden menoista.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Lisätalousarvioehdotuksessa on esitetty, että eduskunta tekisi määrärahalisäyksen, jolla lisättäisiin ministereiden valtiosihteerien ja erityisavustajien määrää. Valtiosihteerien määrää lisättäisiin voimassaolevasta vuoden 2019 talousarviosta 4 valtiosihteeristä 15 valtiosihteeriin ja erityisavustajien määrää 42 erityisavustajasta 70 erityisavustajaan. Lisäksi ministerien määrää on lisätty kahdella.

Avustajaresurssin lisääminen tarkoittaisi esityksen mukaan 2,92 miljoonan euron määrärahalisäystä vuodelle 2019. Vuoden 2020 talousarviossa tämä tarkoittaisi 5,84 miljoonan euron määrärahalisäystä. Kuluvan vuoden talousarviolla kyseinen määräraha on ennen nyt esitettävää lisäystä 6,51 miljoonaa euroa. Esitetty määrärahalisäys siis lähes kaksinkertaistaisi määrärahan aiempaan nähden. Perusteltuna määrärahalisäyksenä voidaan pitää määrärahan kasvattamista noin puolella hallituksen esittämästä.

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

Poliittisen toiminnan resursoinnin lisäämistä voidaan pitää perusteltuna. Kohtuullisempi lisäys olisi kuitenkin nyt esitettyä pienempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.01.02 vähennetään 1 500 000 euroa ministerien valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkaukseen varatusta määrärahasta.

Päätös 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Espoon kaupunkiradan jatkaminen Leppävaarasta Kauklahteen kahdella lisäraiteella on välttämättömän säännöllisen ja häiriöistä vapaan liikennöinnin mahdollistamiseksi. Kaupunkiradan kehittäminen vähentää merkittävästi liikennöinnin häiriöherkkyyttä sekä varmistaa kauko- ja lähijuna-liikenteen yhteensopivuuden. Espoon kaupunkiradan rakentaminen on olennaista Turun tunnin junan sekä pääradan ratahankkeille. Hankkeen ratasuunnitelma on valmis, ja toteutus voidaan aloittaa välittömästi valtion rahoituspäätöksen jälkeen. Väyläviraston arvion mukaan Espoon kaupunkiradan kustannusennuste vuoden 2019 tasossa välille Leppävaara—Kauklahti on 275 miljoonaa euroa. Valtion rahoitusosuus esimerkiksi Kehärata-hankkeessa oli noin kaksi kolmasosaa kustannuksista, ja vastaavaa rahoitusosuutta voidaan pitää perusteltuna myös tässä hankkeessa. Näin ollen lisätalousarvioaloitteessa esitetään valtiolle yhteensä korkeintaan 200 miljoonan euron valtuutta Espoon kaupunkiradan toteutukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 6 500 000 euroa Espoon kaupunkiradan rakentamiseen ja että momentin perusteluihin lisätään maininta, että hankkeesta saa aiheutua valtiolle menoja yhteensä enintään 200 000 000 euroa.

Päätös 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää lisätalousarviossaan Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin lisäystä 15 000 000 euroa. Lisäyksestä 4 900 000 euroa aiheutuu perustoimeentulotuen hakemismäärien kasvusta ja 4 600 000 euroa vuosilomasijaisten palkkaamisesta. Lisäyksestä

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp
Vastalause 2 kok

5 500 000 euroa aiheutuu hallitusohjelman mukaisista päätöksistä korottaa pieniä eläkkeitä ja muiden päätettyjen etuusmuutosten toimeenpanosta.

Viimesijaisten etuuskien maksatus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tämän vuoksi kiireellisiä lisäyksiä perustoimeentulotuen maksatuksen turvaamiseen voidaan pitää perusteltuina.

Ensisijaisesti Kansaneläkelaitoksen on pyrittävä omaa toimintaa ja hallintoa tehostamalla sekä kehittämällä turvaamaan kustannustehokas etuuskien käsittely ja maksatus. Hallituksen esittämistä lisämäärärahoista kaikki kuluvat etuuskien hallintoon.

Osa esitetyn määrärahalisäyksen tarkasta käyttötarkoituksesta jää epäselväksi. Lisätalousarvioehdotuksessa mainittuja etuusmuutoksia koskevia esityksiä ei ole vielä annettu eduskunnalle. Näin ollen eduskunta ei pysty vielä arvioimaan esitettyjen muutosten toimeenpanon määräraha-tarvetta. Etuusmuutoksien vaatimat määrärahatarpeet on perusteltava tarkemmin asianomaisissa hallituksen esityksissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 33.10.60 vähennetään 5 000 000 euroa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 5 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 26.6.2019

Timo Heinonen kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Elina Lepomäki kok
Sari Sarkomaa kok
Kalle Jokinen kok
Jukka Kopra kok

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp — HE 5/2019 vp

LIITE: Lisätalousarvioaloitteet LTA 1—9/2019 vp

- Lisätalousarvioaloite LTA 1/2019 vp Kai Mykkänen kok Lisätalousarvioaloite ministeri-
en valtiosihteerin ja erityisavustajien palkkaukseen varatun määrärahan vähentämisestä
(-1 500 000 euroa) 23.01.02
- Lisätalousarvioaloite LTA 2/2019 vp Leena Meri ps Lisätalousarvioaloite määrärahan li-
säämisestä valtatie 25 eteläpuolella olevan maantien 130 rampin muuttamiseksi liiken-
nötäväksi kahteen suuntaan (500 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 3/2019 vp Laura Huhtasaari ps Lisätalousarvioaloite määrära-
han lisäämisestä Honkajoen Katkontien kunnostukseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 4/2019 vp Jari Koskela ps ym. Lisätalousarvioaloite määrära-
han lisäämisestä maantien 257 Lavia—Kullaa kunnostukseen (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 5/2019 vp Leena Meri ps Lisätalousarvioaloite määrärahan li-
säämisestä valtatie 25 ja Hyvinkään Kalevankadun liittymän muuttamiseksi eritasoliitty-
mäksi (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 6/2019 vp Sheikki Laakso ps Lisätalousarvioaloite määrärahan
lisäämisestä valtatie 15 muuttamiseksi 2+2-tieksi (190 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 7/2019 vp Vilhelm Junnila ps ym. Lisätalousarvioaloite määrä-
rahan lisäämisestä Turun kehätien vaiheittaisen suunnitelman nopeuttamiseen (500 000
euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 8/2019 vp Kai Mykkänen kok Lisätalousarvioaloite määrära-
han lisäämisestä Espoon kaupunkiradan rakentamiseen (6 500 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 9/2019 vp Kai Mykkänen kok Lisätalousarvioaloite Kansanelä-
kelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(-5 000 000 euroa) 33.10.60